

เศรษฐกิจ

ประเทศบรูไนตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย จัดได้ว่าเป็นประเทศขนาดเล็ก แต่มีเศรษฐกิจที่มั่งคั่ง โดยเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ กฎข้อบังคับของรัฐบาล มาตรการต่างๆ ทางด้านสวัสดิการสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นในระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้รายได้ของประเทศบรูไนโดยส่วนใหญ่กว่าครึ่งหนึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวม มาจากการส่งออกน้ำมันปิโตรเลียมดิบและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเมื่อรวมกับรายได้จากเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศก็ทำให้บรูไนมีอัตรารายได้ต่อหัวที่สูงกว่าอัตราเฉลี่ยในประเทศอื่นๆ ในกลุ่มประเทศโลกที่สามมาก ทำให้รัฐบาลสามารถจัดการให้บริการสาธารณสุข ปลอดภัย สินค้าและบริการต่างๆ ที่จำเป็นแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เช่น การให้การอุดหนุนในเรื่องอาหารและที่อยู่อาศัย และการให้บริการสาธารณสุขในทุกๆ ด้านอย่างทั่วถึง

นอกเหนือจากอุตสาหกรรมน้ำมัน บรูไนยังมีอุตสาหกรรมอื่น อาทิ การผลิตอาหาร และเครื่องมือเครื่องใช้ การผลิตเสื้อผ้า เพื่อส่งออกไปยังประเทศในยุโรป และอเมริกา ทั้งนี้รัฐบาลบรูไน มุ่งที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการแปรรูปอาหารและผลิตเครื่องดื่ม เสื้อผ้า สิ่งทอ เครื่องเรือนจากไม้ วัสดุก่อสร้างที่ไม่ใช่โลหะ การผลิตแก้วเพื่อใช้ทำกระจกรถยนต์ โดยรัฐบาลได้เปิดตัวโครงการตราฮาลาลบรูไน (Brunei Premium Halal Brand) ภายใต้ความร่วมมือกับภาคเอกชนออสเตรเลีย เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าและอาหารฮาลาลบรูไนสู่ตลาดสากล

นอกจากนี้ยังเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยมีจุดขายที่การเป็นประเทศที่มีความสงบและปลอดภัย และมีนโยบายจะพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการท่องเที่ยวและการรักษาพยาบาล (Service Hub for Trade and Tourism – ShuTT 2003 Vision) อย่างไรก็ตาม บรูไนยังคงประสบกับอุปสรรคต่างๆ ในการพัฒนาอุตสาหกรรม อาทิ การขาดแคลนช่างฝีมือ และตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็ก ประกอบกับบรูไนไม่มีแรงงานในประเทศเพียงพอ และต้องอาศัยแรงงานจากต่างประเทศเป็นหลัก

ในส่วนของภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศบรูไน ประกอบด้วยภาคการอุตสาหกรรมของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมขุดเจาะหาน้ำมันปิโตรเลียม อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน อุตสาหกรรมผลิตก๊าซธรรมชาติ และอุตสาหกรรมการก่อสร้าง และภาคการเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศได้แก่ การผลิตข้าวเจ้า มันสำปะหลัง กัญชง ในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายพื้นฐานในอันที่จะเบนการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจของประเทศออกจากทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ไปสู่ภาคการผลิตอื่นๆ ให้มากขึ้น

สภาพเศรษฐกิจ

บรูไนเป็นประเทศที่มีน้ำมันมากเป็นอันดับสามในภูมิภาคอาเซียน รองจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย จึงมีรายได้หลักจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รายได้จากการส่งออกน้ำมันดิบและก๊าซมีมูลค่ากว่าร้อยละ 90 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด โดยส่งออกไปยังญี่ปุ่น อังกฤษ ไทย สิงคโปร์ ไต้หวัน สหรัฐฯ ฟิลิปปินส์ และเกาหลีใต้ การที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้นในรอบปี 2547 และ 2548 ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2544 รัฐบาลได้จัดตั้งบริษัทปิโตรเลียมแห่งชาติ (Petroleum Brunei) เพื่อเป็นหน่วยงานกำหนดนโยบายน้ำมันและก๊าซ ในขณะเดียวกัน บรูไน นำเข้าสินค้าส่วนใหญ่จากสิงคโปร์ อังกฤษ สหรัฐฯ มาเลเซีย โดยเป็นสินค้าประเภทเครื่องจักรอุตสาหกรรม รถยนต์ เครื่องมือ เครื่องใช้ไฟฟ้า ต่าง ๆ และสินค้าเกษตร อาทิ ข้าว และผลไม้

บรูไน มีอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากอุตสาหกรรมน้ำมันอยู่บ้าง อาทิ การผลิตอาหารและเครื่องมือการผลิตเสื้อผ้า เพื่อส่งออกไปยังกลุ่มประเทศในยุโรปและอเมริกา ทั้งนี้ รัฐบาลบรูไน มุ่งที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการแปรรูปอาหารและผลิตเครื่องตี๋ม เสื้อผ้า และสิ่งทอ เครื่องเรือนจากไม้ วัสดุก่อสร้างที่ไม่ใช่โลหะ การผลิตแก้วเพื่อใช้ทำกระจกรถยนต์ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากมีอุปสรรคต่าง ๆ อาทิ การขาดช่างฝีมือ ตลาดเล็ก ความไม่กระตือรือร้นของข้าราชการ การห้ามชาวต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดิน รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวย ทำให้ต่างชาติไม่นิยมมาลงทุน

สำหรับภาคอุตสาหกรรมที่บรูไน ได้พัฒนาอย่างจริงจังในปี 2548 คืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี 2548 ไว้แล้วจำนวน 1.6 ล้านดอลลาร์บรูไน หลังจากที่ผลประกอบการด้านการท่องเที่ยวในปี 2547 มีการเติบโตเป็นที่น่าพอใจ มีนักท่องเที่ยวเยือนบรูไน มากกว่า 100,000 คน โดยรัฐบาลบรูไน จะเน้นการเป็นประเทศที่มีความสงบและปลอดภัยเป็นจุดขาย

บรูไนกำลังพยายามเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาน้ำมันเป็นหลักไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมมีบทบาทมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมการลงทุนกับต่างประเทศและมีมาตรการเปิดเสรีด้านการค้าและ สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ไม่เฉพาะแต่บริษัทในประเทศ แต่รวมถึงประเทศต่าง ๆ จากกลุ่มอาเซียนและนานาชาติด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลบรูไน มีนโยบายพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางทางการค้าและท่องเที่ยว (Service Hub for Trade and Tourism – SHuTT 2003 Vision) และเป็นตลาดการค้าชายแดนที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นเป้าหมายประการหนึ่งของ โครงการความร่วมมือของกลุ่ม Brunei-Indonesia- Malaysia-Philippines-East ASEAN Growth Area (BIMP-EAGA)

แนวโน้มการพัฒนา นโยบายเศรษฐกิจ

ปัจจุบัน รัฐบาลกำลังพยายามพัฒนาภาคเศรษฐกิจอื่นเพื่อเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาน้ำมันและก๊าซเป็นหลักไปสู่โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากการคาดการณ์ว่า ปริมาณน้ำมันสำรองที่ยืนยันแล้ว (proven reserve) ของบรูไนจะหมดลงในราวปี 2558 ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยในเอเชียตั้งแต่ปี 2543 ทำให้บรูไนเร่งปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และใช้มาตรการต่างๆ เพื่อสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1. จัดตั้งสภาที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ นำโดยเจ้าชายโมฮาเหม็ด โบลเกียห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีแนวทางในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จากเดิมที่เน้นนโยบายการให้สวัสดิการ มาเป็นการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการขยายฐานการจัดเก็บภาษี
3. ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การลงทุนในต่างประเทศของ BIA โดยหันมาลงทุนในธุรกิจด้านใหม่ๆที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น การซื้อหุ้นในกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม หรือธุรกิจสายการบิน
4. ตามแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 8 (The Eighth National Development Plan: 8th NDP) ซึ่งดำเนินการระหว่างปี 2544-2548 รัฐบาลบรูไนได้ตั้งเป้าหมายอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ที่ 5-6% โดยเน้นการสร้างสมดุลของงบประมาณให้ดีขึ้น และกำหนดมาตรการในการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจแบบยั่งยืน สร้างการขยายตัวและความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซ รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งอุตสาหกรรมขนาดกลางและเล็ก ขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน แปรรูปรัฐวิสาหกิจบางกิจการ และสร้างความแข็งแกร่งในระบบการเงินและการคลัง นอกจากนี้ ยังยึดแนวคิดของระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) และมุ่งเน้นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของภาคเอกชน
5. ส่งเสริมการลงทุนร่วมกับต่างชาติ สนับสนุนการเปิดเสรีการค้า และสร้างบรรยากาศการลงทุนที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อนักลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศ
6. พัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการค้าและการท่องเที่ยว (Service Hub for Trade and Tourism – SHuTT 2003 Vision) และตั้งเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งในโครงการความร่วมมือของกลุ่ม Brunei Indonesia Malaysia Philippines – East ASEAN Growth Area (BIMP-EAGA)

7. สร้างความเข้มแข็งของระบบการเงิน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและเอื้ออำนวยต่อโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสาธารณูปโภคพื้นฐาน และกำหนดแผนพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางด้านการเงินระหว่างประเทศ (Brunei International Financial Center: BIFC) เพื่อพัฒนาการให้บริการทางการเงินระหว่างประเทศ กระจายความหลากหลายทางเศรษฐกิจ และสร้างโอกาสในการทำงานให้กับประชาชน

นอกจากนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมการพัฒนาของภาคเอกชนซึ่งถือเป็นแกนหลักในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้ออกกฎหมาย Investment Incentive Act (1975) และได้จัดตั้งกระทรวงอุตสาหกรรมและทรัพยากรพื้นฐาน (Ministry of Industry and Primary Resources) ในปี 2532 ทั้งนี้ รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนแก่ธุรกิจตลอดทั้งวงจร ตั้งแต่ช่วงเริ่มจัดตั้ง ช่วงการเจริญเติบโต ช่วงอิ่มตัว และช่วงขยายงาน โดยกิจกรรมทางอุตสาหกรรม สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารแห่งชาติ
2. อุตสาหกรรมสำหรับตลาดภายในประเทศ
3. อุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรภายในประเทศ และ อุตสาหกรรมเพื่อตลาดส่งออก

นโยบายอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกำลังคน การเป็นเจ้าของกิจการ การสนับสนุนของรัฐบาล และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังคงเปิดและยืดหยุ่นสำหรับกิจกรรมทางอุตสาหกรรมทุกประเภท และยังคงใช้แนวทางในการจัดการที่เป็นไปได้ นโยบายเรื่องการเป็นเจ้าของกิจการ อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ 100% ถือหุ้นส่วนใหญ่ และถือหุ้นส่วนน้อย ตามแต่ประเภทของอุตสาหกรรมและสถานการณ์ มีเพียงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารแห่งชาติและใช้ทรัพยากรภายในประเทศที่ยังคงต้องมีผู้ถือหุ้นในประเทศ ส่วน อุตสาหกรรมสำหรับตลาดภายในประเทศที่ไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารแห่งชาติและอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ 100%

บรูไนให้ความสำคัญกับการสร้างเสถียรภาพของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ทุกพื้นที่ต้องปราศจากมลพิษและมีความสมดุลทางนิเวศน์ เนื่องจากรัฐบาลยึดหลักปรัชญาการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทุกประเภทจะถูกห้าม และเกณฑ์ประการหนึ่งในการคัดเลือกอุตสาหกรรม คือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ประมาณการจากปี 2553 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 12.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หากแยกเป็นรายบุคคล (GDP per Capita) จะอยู่ที่ 51,600 ดอลลาร์สหรัฐ

แยกตามการผลิตได้ดังนี้

- ภาคการเกษตร 0.9%
- ภาคอุตสาหกรรม 72.1%
- ภาคการบริการ 27%

รายได้ประชาชาติต่อหัว

รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี 28,340 ดอลลาร์สหรัฐ (ปี พ.ศ. 2554)